

Natalia Bigus

Klasë I-III spòdleczny szkòłë

Dzél 9. Z kaszëbszczégò pòdwórka to znaczi nasze tuńce i zabawë.

Mòja Mëma na zymkù!, Wiém jô wiém, Marëszka

Mòja Mëma na zymkù! 1

Didakticzné pòmòce

Frantówka pt.: Mòja Mëma na zymkù! (z *Kaszubskiego śpiwnika szkolnego* pòd redakcją Witosławë Frankòwsczi, str. 68-69).

Prezentacjò frantówczì pt.: Mòja Mëma na zymkù!

Ùczniowie sedzą na swòjich mólach sczerowóny skarniama w stronã szkòlnégò.

Szkòlny prezentëje tekst i melodiã frantówczì.

Tekst frantówczì:

Mòja Mëma na zymkù x4, Mòja Mëma,
Mòja Mëma òb lato! x4, Mòja Mëma,
Mòja Mëma na jesér! x4, Mòja Mëma,
Mòja Mëma na zëmã! x4, Mòja Mëma.

Nòuka frantówczì pt.: Mòja Mëma na zymkù!

Ùczniowie stoją sczerowóny skarniama w stronã szkòlnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiewczì.

Frantówka wëkònywònò je przë akòmpaniamece abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczì pt.: Mòja Mëma na zymkù!.

Ùczniowie trzymającë sã za rãce ùstòwiają sã w kòle, skarniama sczerowóny do westrzòdka kòła. We westrzòdkù kòła je wëznaczone przez szkòlnégò ùczér, chtëren trzimò rekwizytë (czile rekwizytów na kòzdi czãd rokù). Òb czas spiewaniò kòzdi sztrofczi, ùczniowie chòdzą w kòle w wëznaczonej czerènkù (prawò abò lewò), a jak skùnczą spiewac sztrofkã, ùczér, chtëren je we westrzòdkù, pòkazëje reszce szkòlòków jeden z rekwizytów (pasowny do czãdu rokù, jaczi je wskòzony w spiewce). Zadanié ùczniów stojącëch w kòle pòlégò na nazwanim pòkazywóny rzeczë w kaszëbsczim jãzëkù. Czej ùczniowie pòprawno òdpòwièdzą, spiewają pòstãpnã sztrofkã z pòzwã jinégò czãdu rokù i jidã w kòle w procëmnym czerènkù.

Frantówkã spiewómë sztëre razë, a jak szkòlòcë mają chãc, tej mòzna pòwtòrzec wiãcy razy.

Wiém jô wiém 2

Didakticzné pòmòce

Frantówka pt.: *Wiém jô wiém* (z ksążczì Pawła Szefczì *Ulubione pieśni dziecięce z Kaszub i Kociewia*, str. 42).

Prezentacjò frantówczì pt.: *Wiém jô wiém*.

Ùczniowie sedzą na swòjich mólach sczerowóny skarniama w stronã szkòlnégò.

Szkòlny prezentëje spiewkã.

Tekst frantówczì:

Wiém jô wiém, nie pòwiém,
co w ògradze rosce,
rozmariòn, do kòlòn,
com gò sãta w pòsce.

Wiém jô wiém, nie pòwiém,
co na drzewie wisy,
czerwònë jabłuszko
dlò naszi Mariszi.

Wiém jô wiém, nie pòwiém,
co to w lese hùkò,
to pasturk, òwczarczik,
swòje òwce szukò...

Nòuka frantówczì pt.: *Wiém jô wiém*.

Ùczniowie stoją sczerowóny skarniama w stronã szkòlnégò i pòwtòrzają za nim słowa i melodiã spiewczì.

Frantówka wëkònywònò je przë akòmpaniamece abò nagraniu.

Inscenizacjò frantówczì pt.: *Wiém jô wiém*.

Ùczniowie ùstòwiają sã w kòle, skarniama do westrzòdka kòła, z rãkama ùłożonyma na swòjim pasu.



Wiem jò wiém	- na „ròz” – krok w bòk czerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié drédzi nodzi do czerènkòwi, - na „dwa” – krok w bòk czerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié drédzi nodzi do czerènkòwi,
nie pòwiém	- na „ròz” – krok w bòk nieczerènkòwą nogą (wrócómë na pòczàtkòwą pòzycjã), - na „i” – dostawienié czerènkòwi nodzi do nieczerènkòwi, - na „dwa” – krok w bòk nieczerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié czerènkòwi nodzi do nieczerènkòwi,
co w ògrodze rosce	- òbrót sztërzema krokama przez prawé remiã wkół włòsny òsë,
rozmarion	- na „ròz” – krok w bòk czerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié drédzi nodzi do czerènkòwi, - na „dwa” – krok w bòk czerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié drédzi nodzi do czerènkòwi,
do kòlón	- na „ròz” – krok w bòk nieczerènkòwą nogą (wrócómë na pòczàtkòwą pòzycjã), - na „i” – dostawienié czerènkòwi nodzi do nieczerènkòwi, - na „dwa” – krok w bòk nieczerènkòwą nogą, - na „i” – dostawienié nodzi czerènkòwi do nieczerènkòwi,
com gò sàta w pòsce	- òbrót sztërzema krokama przez prawé remiã wkół włòsny òsë,
Wiem jò wiém, nie pòwiém, co na drzewie wisy, czerwóné jabłuszkò dlò naszi Mariszi.	- dobranié sã w pòrë i złapanié sã w tpzw. „hòczk” – ùczniowie wëkònëjã òbrótë pòdskòkama wkół włòsny òsë.

Marëszka 3

Didacticznë pòmòce

Frantówka pt.: Marëszka (z ksążczy Pawła Szefczy *Ulubione pieśni dziecięce z Kaszubi i Kociewia*, str. 51).

Prezentacjò frantówczy pt.: Marëszka.

Ùczniowie sedzã na swòjich mólach szcerowóny skarniama w stronã szkòlnégò.

Szkòlny prezentëje tekst i melodiã spiëwczì.

Tekst frantówczy:

Juch, Marëszka, pòj do tuńca,
niechże spiëwóm nie mdze kùńca.
Szoc, Marëszka, trãpnij nòżkã,
bãdże dlò mie dobrã wrózkã.

Z tobã, Marëchno, chcòt bëm pròcowac,
z tobã, Marëchno, chcã sã redowac,
z tobã pròcowac, z tobã redowac,
z tobã całi swiat chcã przewãdrowac.

Hej, Marëszkò, dobrò wrózkò,
bãdże w tuńcu ze mnã bliskò!
Szoc, Marëszka, mòja drëszka
zaspiëwómë so Marëszkã!

Z tobã, Marëchno, chcòt bëm pròcowac,
z tobã, Marëchno, chcã sã redowac,
z tobã pròcowac, z tobã redowac,
z tobã całi swiat chcã przewãdrowac.

Nòuka frantówczy pt.: Marëszka.

Ùczniowie stojã szcerowóny skarniama w stronã szkòlnégò i pòwtòrzajã za nim słowa i melodiã spiëwczì. Frantówka wëkònywónò je przë akòmpaniamence abò nagraniu.

Inszenizacjò frantówczy pt.: Marëszka.

Ùczniowie ùstòwiajã sã w kòle, skarniama do westrzòdka kòta, z rãkama ùłożonyma na swòjim pasu.

Juch, Marëszka,	- na „ròz” – krok w bòk prawã nogã, - na „dwa” – dostawienié lewi nodzi do prawi, - na „trzë” – zatrzymanié sã w bezrëchù,
pòj do tuńca,	- na „ròz” – krok w bòk prawã nogã, - na „dwa” – dostawienié lewi nodzi do prawi, - na „trzë” – zatrzymanié sã w bezrëchù,
niechże spiëwóm	- wëkònanié całégò òbrotu przez prawé remiã trzema krokama,
nie mdze kùńca.	- na „ròz” – trãpniénié lewã nogã, - na „dwa” – trãpniénié prawã nogã, - na „trzë” – zatrzymanié,
Szoc, Marëszka,	- na „ròz” – krok w bòk prawã nogã, - na „dwa” – dostawienié lewi nodzi do prawi, - na „trzë” – zatrzymanié sã w bezrëchù,
trãpnij nòżkã,	- na „ròz” – krok w bòk prawã nogã, - na „dwa” – dostawienié lewi nodzi do prawi, - na „trzë” – zatrzymanié sã w bezrëchù,
bãdże dlò mie dobrã	- wëkònanié całégò òbrotu przez prawé remiã trzema krokama,
wrózkã.	- na „ròz” – trãpniénié lewã nogã, - na „dwa” – trãpniénié prawã nogã, - na „trzë” – zatrzymanié,

Z tobã,
Marëchno,
chcòt bëm
pròcowac,
z tobã,
Marëchno chcã
sã redowac,
z tobã
pròcowac,
z tobã redowac,
z tobã całi
swiat chcã
przewãdrowac.

1



Mò - ja Mě - ma na zy - mkù! Mò - ja Mě - ma na zy - mku! Mò - ja
 5 Mě - ma na zy - mkù! Mò - ja Mě - ma!

2

Wiém jò wiém, nie pò-wiém, co wò-gro-dze ros-ce, roz-ma-rión, do kò-lón,
 7 com gò sa-ła w pò-sce. Wiém jò wiém, nie pò-wiém, co na drze-wie wi - sy,
 13 czer - wò - né ja - błu - szkò dló na - szy Ma - ri - szy.

3

Juch, Ma-rě - szka, pòj do tuń - ca, niech - żespié wóm nie mdze kùń - ca.
 5 Szoc, Ma-rě - szka, trāp-nijnóz - ka, bā - dżedłó mie do-brą wró-żką. Z to - bą
 Z to - bą
 10 Ma - rě - chno, chcôt - bēm prô - co - wac, z to - bą prô - co - wac, z to - bą re -
 prô - co - wac, z to - bą re - do - wac, z to - bą ca - li swiat chcã prze-wā -
 6 do - wac.
 dro - wac.

Natalia Bigus

magister ritmiczi, Instruktor Lédowégò Tuńca, nòleżniczka Pòlsczi Sekcji Midżenòrdny Òrganizacji Lédowégò Kùńsztu IOV, instruktor i chòreògraf juniorsczich karnów w Kaszëbsczim Karnie Spiéwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizëje sã w pòlsczi lédowi tematicë, le przede wszëtczim w ùkòchónëch Kaszëbach. Szkólno ritmiczi a sztòtëniò stëchù.



Kwietny czas – prôca z wiérztą Stanisława Janczi pt. *Grónkò*.

Céle ùczbë

Ùczén...

- zapòznòwò sã z wiérztą Stanisława Janczi *Grónkò*,
- bógacy słowiznã spartãczonã z roscënama, kwiatama, farwama,
- twòrzi kwietny winòszk,
- rozmije wëkònac pòlétë wedle instrukcje szkólnégò,
- zapòznòwò sã z zasadama bezpiekù òb czas robòtë,
- ùczy sã wespółrobòtë;

Metodë robòtë

kòrbiònka, robòta w karnach, technicznò (kreatiwnò) robòta

Didacticznë pòmòce

wiérzta ze zbiérkù *Alfabet dlò dzòtków*, mùltimedialnò tòfla, żëwé kwiòtcki i lëstë

Bibliografò

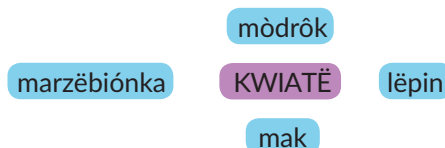
- Witold Bòbrowsci, Katarzëna Kwiatkòwskò, *Kaszëbsczë abecadło*.
- Marzena Dembek, *Mój słowòrz*.
- Stanisłòw Janke, *Alfabet dlò dzòtków*.

Cyg ùczbë

1. Szkólny witò sã z ùczniama i na zòczãtkù prosy jich, bë òpòwiedzëlë:
 - Jaczé kwiatë lubiã nòbarzi?
 - Dze kwiatë rosã?
 - Co mòżna z nima zrobic?
2. Pò kòrbiònce szkólny rozdòwò tekst wiérztë pt. *Grónkò* (**Dodòwk 1**). Szkòlòcë wespół ze szkólnym czëtaja razã gòsno wiérztã i pòstãpno szkólny òbjasnìwò jima znaczenié wërazów, z jaczima ùczniowie mògã miec jiwë ze zrozmiénim.
Bòczënk: wòrt miec ze sobã na ùczbie òdjimczy kwiatów, bë dopasowac jich nazwë z wiérztë do pasownëch òdjimków.
3. Na tim etapie ùczbë szkólny mòże wprowadzëc pòjãca:

strofa = zwrotka, sztrof(k)a
wers = linijka

4. Szkólny rôczy ùczniów, bë wskòzëlë w ùtwòrze zwrotcki a wersë, a pòstãpno zapisëje na tòflë notatkã, chtërnã szkòlòcë przepisëjã do zesziwków: *W wiérzce Stanisława Janczi jesztrofów. Kòzdò sztrofa mò pòwersë.*
5. Szkólny prosy, żebë ùczniowie wëbrónã przez siebie krédkã pòdsztrichnãlë w teksce pòzwë kwiatów i zapiselë je na schemace, chtëren je nacéchòwóny na tòflë, a tej całosc przepiselë do zesziwków:



6. Szkólny kładze na kòzdi łòwce jeden słowòrz. Ùczniowie w karnach (3-4 òsobòwëch) szukajã w nim jinëch pòzwów kwiòtków i wpisëjã je do schematu w swòjich zesziwkach. Przikładë: tëlpa, róza, pòdsniëżka, kluczëk, bes, niezabòtka, astrë, jaskùlczé òczkò, lëlijò.
7. Szkólny dòwò kòzdemù ùczniowi kòrtã pròcë i rôczy do samòstójny pròcë (**Dodòwk 2**).
8. Szkólny rôczy szkòtowników, bë jesz rôz zazdrzelë do tekstu wiérztë na slédnã sztrofã i gòsno jã przeczëtëlë. Ùczniowie majã za zadanié namalowac w zesziwkach krédkama òbròzk do tekstu.
9. Na drëdżi ùczbie szkòlòcë robiã kwietny winòszk. Szkólny jidze z ùczniama na szpacérã, òb czas jaczi szukajã i zbiérajã rozmajité kwiatë i lëstë brëkòwnë do wiònka. Mòżna téż przënieśc kwiatë z dodomù abò ògardu. Jak ju wszëtkò mdze przëszëkòwóné, mòże wespół z ùczniama òbezdrec w internece wëbróny film ò tim, jak ùpleśc wiònk.
10. Jakno pòdrëchòwanié zajmów spartãczonëch z tematikã kwiatów szkólny òrganizëje wëstòwk wiònków wëkònónëch na ùczbie.

Ana Różk

szkòlnò kaszëbsczëgò i pòlsczëgò jãzëka w Mącëkale i Dużich Chëłmach. Autòrka wiérztów pò kaszëbskù.



Dodòwk 1

STANISŁÒW JANKE, GRÓNKÒ

PÒSZŁO DZÉWCZĄTKÒ NA ŁĄKĀ,
NA ZELONYM JAKBĚ MAKĀ
SĚPNAŁ, DO TE ŻÓLTÉ ÒCZKA
MARZĚBIÓNKÓW, JAK TA DÒCZKA.

GDZES DALI PÒD PÒLE ŻĚTA,
DZECĚ, LENO TAMÒ ZDRZĚTA,
MÒDRÓCZI WEJ STOJĄ MÒDRÉ,
JE JICH TAM JAŻ CAŁÒ BÒRDA.

I TÉŻ LĚPIN TAM-SAM ROSCE,
W ZBÓNKÙ TEJ GÒ WIDZĄ GÒSCE.
JE LĚPIN KRÓLEWSCZI, BIÒŁI,
ŻÓŁTI, KRZĀSLATI I MÔŁI.

I TAM-SAM W TRÓWIE NALÉZESZ,
JAK NIE NADEPNIESZ, NIE WLÉZESZ,
CZERWÒNÉ MACZI SĀ ŻÒŁA,
CZERWIENNÉ JAŻ ÒCZĚ BÒŁA.

MÒZESZ Z TĚCH KWIÓTKÓW MIEC GRÓNKÒ,
ABÒ ÒSTAWIC NA ŁĄCE,
NIMA SĀ CESZĚC, REDOWAC,
SÓM ÒBRÓZK JINYM BÉDOWAC.



Dodòwk 2

PołączĚ pòzwã z kwiatã.

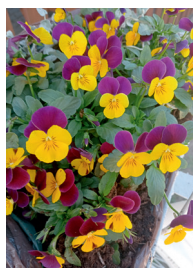
mlęcz



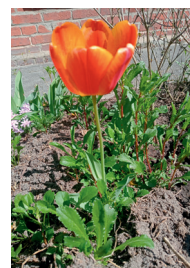
tĕlpa



jaskulczĚ òczkò

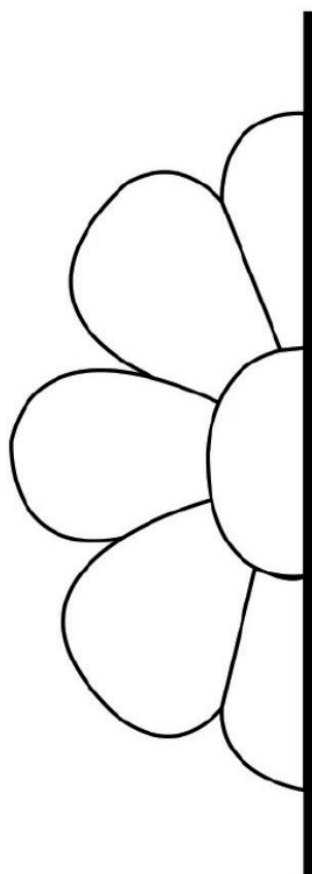


marzĕbiònka



Domaluj drĕdzi dzĕl.

Kwiat pòchòdzy ze starnĕ: <https://knp-ogrodek.pl/files/566/symetria-kwiatek.jpg>



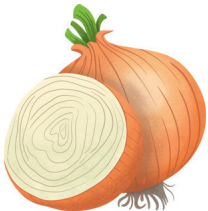













ÒGARDOWIZNA I BRZÒD

Dopasuj pòzwë do òbrôzków:

kapùsta, piotrëszka, cebùla, slëwa, jabkò, krëszka,
marchiew, tomata, winowé grądkò, bania, czwikła,
gùrka



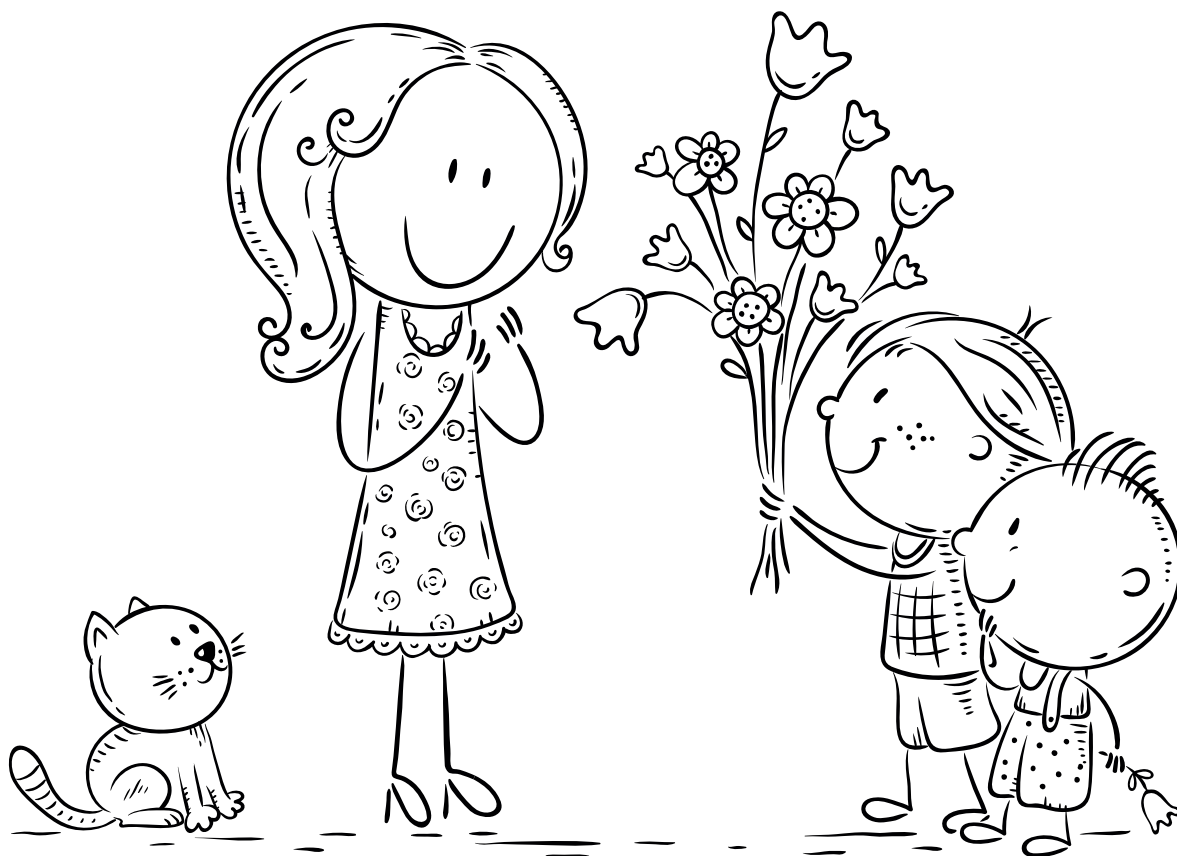
Aùtór: Mikòłòj Ridiger. Kòrta pròcë òstała wëkònónò w programie Canva.



DZĚŃ MATCZI

Kòchónô Mëmò,

Kòchóm Ciebie,



Aùtór: Mikòłòj Ridiger. Kòrta pròcě òstała wĕkònónô w programie Canva.